

การใช้คำถามของครูเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านระดับสูงและปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียน

The Use of Teacher Questions to Develop High-Level Reading

Comprehension and Student Interaction

อารีรักษ์ มีแจ้ง¹

Areerug Mejang¹

Received: January 29, 2024

Revised: April 30, 2024

Accepted: June 4, 2024

บทคัดย่อ

ในห้องเรียนการอ่าน คำถามเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนของครู และมีบทบาทสำคัญในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพให้แก่ผู้เรียน คำถามที่ดีควรเป็นคำถามที่ท้าทาย กระตุ้นการคิดวิเคราะห์ ส่งเสริมการสำรวจและทำความเข้าใจบทอ่านในระดับลึก นอกจากนี้กิจกรรมการถาม-ตอบยังช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน ทำให้เกิดการสื่อสารระหว่างครูและผู้เรียน และในกลุ่มผู้เรียนด้วยกันเอง โดยการพูดคุย อภิปราย เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเกี่ยวกับบทอ่าน อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยหลายชิ้นชี้ให้เห็นปัญหาเกี่ยวกับการใช้คำถามของครู โดยพบว่าครูส่วนใหญ่ใช้คำถามจากหนังสือแบบเรียน ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในบทอ่าน จึงไม่ส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านระดับสูง บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำถามในห้องเรียนการอ่านภาษาอังกฤษ โดยการอธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบเพื่อให้ครูเกิดความเข้าใจและมองเห็นแนวทางในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

คำสำคัญ: การใช้คำถาม, ความเข้าใจในการอ่านระดับสูง, ปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียน, ครูภาษาอังกฤษ

Abstract

In a reading classroom, questions serve as a tool in the teacher's instructional management and play a crucial role in creating effective learning experiences for students. Well-crafted questions should be challenging, stimulating analytical thinking, promoting exploration, and fostering a deeper understanding of the reading material. Additionally, question-answer activities help to create classroom interaction, facilitating communication between the teacher and students, as well as among the students themselves through discussions and exchanges of knowledge and thoughts about the text. Despite the significance of questions in the learning process, several studies have identified challenges

¹รองศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Assoc.Prof. Dr., Lecturer in the School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University

in teachers' use of questions. It has been observed that many teachers predominantly rely on textbook questions that focus on factual details, thus failing to cultivate high-level reading comprehension. Therefore, this article aims to present issues related to the use of questions in English reading classrooms, explaining them with illustrative examples to offer insight and practical guidance to teachers, enabling them to envision ways to apply this knowledge in their instructional practices.

Keywords: Using questions, high-level reading comprehension, student interaction, English language teachers

บทนำ

คำถามเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนการสอนทักษะการอ่าน ครูใช้คำถามโดยมีวัตถุประสงค์ต่าง ๆ อาทิ กระตุ้นความรู้เดิม แนะนำแนวทางในการอ่าน ให้ข้อมูลทางภาษา ตรวจสอบความเข้าใจในการอ่าน และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะภาษา นอกจากนี้ยังช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน คำถามที่ดีจะช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้เรียน ช่วยในการทำความเข้าใจบทอ่าน พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา และทักษะการคิด (Cárdenas, 2021) โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากครูใช้คำถามที่เป็นการคิดในระดับสูง (higher cognitive questions) ก็จะช่วยพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) ซึ่งจัดเป็นหนึ่งในทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้แก่ผู้เรียนได้ ผลการศึกษาของนักวิชาการชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ ระหว่างการใช้คำถามในระดับสูงของครูกับความเข้าใจในการอ่าน และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน (Song, 2019) ซึ่งช่วยตอกย้ำถึงความสำคัญในการใช้คำถาม ครูจึงควรพัฒนาตนเองให้สามารถใช้คำถามได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งจะช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ตื่นตัว และสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่ผู้เรียน (Meng, 1989 อ้างถึงใน Shanmugavelu, Ariffin, Vadivelu, Mahayudin, & R K Sundaram, 2020)

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาคำถามที่ครูใช้ในการสอนอ่านทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศพบว่า ครูมักใช้คำถามที่มีอยู่ในแบบฝึกหัดของหนังสือแบบเรียน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง และเป็นการคิดในระดับต่ำ (lower cognitive questions) (Freahat & Smadi, 2014; Jivavorrarnum, 2016; Sunggingwati, 2013; Klanawong, 2017) นอกจากนี้ในประเทศไทย Jivavorrarnum (2016) และ Klanawong (2017) ได้วิเคราะห์คำถามที่ปรากฏในแบบทดสอบภาษาอังกฤษระดับชาติ และพบว่า ส่วนใหญ่เป็นคำถามที่เน้นการคิดในระดับสูง ข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นความไม่สอดคล้องระหว่างคำถามที่ครูใช้ในชั้นเรียนกับคำถามในแบบทดสอบ จึงส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยของผู้เข้าสอบในแต่ละปีอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ ดังตัวอย่างจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างปีการศึกษา 2563-2565 ซึ่งในแบบทดสอบมีข้อสอบที่วัดทักษะการอ่านอยู่เกือบครึ่งหนึ่งของจำนวนข้อสอบทั้งหมด พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึง 30 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน (สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2567)

จากที่กล่าวมาจึงเห็นได้ว่าการใช้คำถามของครูส่งผลต่อความเข้าใจในการอ่าน และปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน การที่จะพัฒนาผู้เรียนได้ครูก็ต้องพัฒนาทักษะในการใช้คำถามของตนเองเช่นเดียวกัน เพื่อให้ครูมี

ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้คำถาม เนื้อหาของบทความนี้จึงประกอบด้วยประเด็น ดังนี้ ความสำคัญของการใช้คำถามในห้องเรียนการอ่าน ประเภทของคำถามในการอ่าน การใช้คำถามที่มีประสิทธิภาพ และแนวทางการพัฒนาการใช้คำถามในการสอนอ่าน ซึ่งจะได้นำกล่าวถึงในรายละเอียดต่อไป

ความสำคัญของการใช้คำถามในห้องเรียนการอ่าน

คำถามเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเรียนการสอน และได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางมาเป็นระยะเวลายาวนาน นักวิชาการให้ความสำคัญกับการใช้คำถามโดยมีการเผยแพร่แนวคิดผ่านประเด็นหลัก 3 ประเด็น ดังนี้

กลวิธีการใช้คำถาม (questioning strategy) เป็นกลวิธีที่ครูใช้เพื่อให้ได้คำตอบจากผู้เรียน เป็นแนวทางสำหรับครูในการสร้างปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน โดยครูต้องวางแผนเลือก และจัดลำดับความเชื่อมโยงของคำถามที่จะใช้ในชั้นเรียนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (Wati, 2019) *เทคนิคการใช้คำถาม* (questioning techniques) หมายถึง วิธีการที่ครูใช้ในการถามคำถาม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้คำตอบจากผู้เรียน เป็นเครื่องมือที่ใช้กระตุ้นการคิด ให้ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหาและสรุปความรู้ด้วยตนเอง เป็นการพัฒนาการคิดในระดับสูง อาจใช้กับผู้เรียนเป็นรายบุคคล เป็นกลุ่มย่อย หรือทั้งชั้นก็ได้ (กิตติชัย สุธาสีโนบล, 2558; ณรงค์ กาญจนะ, 2553) และ *ทักษะการใช้คำถาม* (questioning skills) คือความสามารถของครูในการใช้คำถามที่หลากหลาย เหมาะสม เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เรียน มีวัตถุประสงค์ในการถาม และกระตุ้นความคิดเพื่อดึงเอาคำตอบที่มีความหมายจากผู้เรียน (Bhasin, 2021; Pillai, 2023) ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน โดยครูจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับกลวิธี และเทคนิคในการใช้คำถาม และในขณะเดียวกันก็ต้องพัฒนาทักษะในการใช้คำถามของตนเอง โดยสังเกตการใช้คำถามของครูที่มีประสบการณ์ หรือครูผู้เชี่ยวชาญ การเข้าร่วมประชุมปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการใช้คำถาม การศึกษาด้วยตนเอง และฝึกใช้คำถามในชั้นเรียนบ่อย ๆ พร้อมกับประเมินความรู้ความเข้าใจในการเรียน และปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียน (Pillai, 2023)

การนำแนวคิดในการใช้คำถามมาประยุกต์ใช้ในการสอนทักษะการอ่านจึงมีความน่าสนใจ เนื่องจากการอ่านเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในภายในสมอง หากครูให้ผู้เรียนอ่านในใจและใช้คำถามที่ไม่เหมาะสม บรรยากาศภายในห้องเรียนจะเงียบ ผู้เรียนไม่เกิดการพัฒนาทักษะการคิดและความเข้าใจในการอ่านระดับสูง ในทางตรงกันข้ามคำถามที่ดี และนำไปใช้อย่างเหมาะสม จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีใจจดจ่อกับบทอ่าน มีส่วนร่วมในการทำงาน และการแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในตนเอง พัฒนาทักษะการฟัง และการพูด พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ฝึกฝนการรับฟังผู้อื่น ช่วยให้ผู้เรียนอธิบายความเข้าใจของตนเอง สร้างแรงจูงใจและความสนใจในบทเรียน และ ช่วยในการตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน (Collier, 2018)

โดยสรุปการใช้คำถามมีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนทักษะการอ่าน ครูจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลวิธีและเทคนิคการใช้คำถาม และพัฒนาตนเองให้มีทักษะในการใช้คำถาม จึงจะสามารถ พัฒนาทักษะการคิด ทักษะการอ่านของผู้เรียน และสร้างปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนได้

ประเภทของคำถามในการอ่าน

คำถาม หมายถึง ประโยคที่มีโครงสร้างอยู่ในรูปของคำถาม หรือคำสั่ง และอาจเป็นเพียงวลี หรือ ท่าทาง (gesture) ที่ใช้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นคำตอบ (Rahman & Mahmud, 2016 อ้างถึงใน Cárdenas, 2021) คำถามที่ใช้ในการเรียนการสอนทักษะการอ่านมีหลายประเภท โดยมีเกณฑ์ในการแบ่ง แตกต่างกันดังนี้

1. แบ่งตามวัตถุประสงค์ในการถาม แม้ว่านักวิชาการในกลุ่มนี้จะกำหนดชื่อเรียกคำถามแต่ละประเภทแตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาจากรายละเอียดของคำถามแล้วมีความคล้ายคลึงกัน โดยสามารถแบ่ง ออกเป็น 2 ประเภทหลัก ดังนี้ (Cardenas, 2021; Castells, Minguela, Solé, Miras, Nadal, Rijlaarsdam, 2022; Darn, 2023 และ Romah, 2002)

1) คำถามที่เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน (procedural/managerial questions) เป็น คำถามที่ใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือสร้างปฏิสัมพันธ์ และไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา ของบทอ่าน

2) คำถามที่ใช้ตรวจสอบความเข้าใจในการอ่าน (comprehension questions) ได้แก่

(1) คำถามที่สามารถหาคำตอบได้โดยตรงจากบทอ่าน

(convergent/display/literal/recalling questions) เป็นคำถามที่วัดความเข้าใจเกี่ยวกับคำศัพท์ และ เนื้อหาของบทอ่านที่สามารถหาคำตอบได้โดยตรงจากบทอ่าน จัดเป็นคำถามที่เป็นการคิดในระดับต่ำ

(2) คำถามที่ต้องอาศัยการตีความ (divergent/ inferential/referential questions) เป็น คำถามที่คำตอบอาจมีหลายแนวทาง เน้นการคิดในระดับสูง ไม่สามารถหาคำตอบได้โดยตรงจากบทอ่าน หากต้องใช้ประสบการณ์ และความรู้หลากหลายด้านมาผสมผสานเพื่อตีความเนื้อหาจึงจะตอบคำถาม ประเภทนี้ได้

(3) คำถามที่เกี่ยวกับการประเมิน (evaluative questions) เป็นคำถามที่ต้องอาศัยการ พิจารณา ตัดสิน โดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ มุมมอง และหลักการ หรือเกณฑ์ของผู้อ่านเพื่อแสดง ความคิดเห็น หรือสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน

2) แบ่งตามลักษณะการตอบ Sandling (2023) แบ่งคำถามออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

(1) คำถามแบบปิด (closed questions) เป็นคำถามที่มีคำตอบเพียงคำตอบเดียว ตัวอย่างเช่น คำถามที่ตอบด้วย Yes/No หรือคำถามที่วัดความรู้และความสามารถในการจดจำข้อมูล ตัวอย่างเช่น When did the Titanic sink? Who wrote “To Kill A Mockingbird”? เป็นต้น

(2) คำถามแบบเปิด (open questions) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเองในการ ตอบ คำตอบอาจมีมากกว่าหนึ่งคำตอบ เป็นคำถามที่มักนำไปสู่การอภิปรายโต้แย้ง ทำให้เกิดความรู้ใหม่ คำถามประเภทนี้สามารถถามได้ทั้งก่อนอ่าน ขณะอ่าน และหลังอ่าน เช่น

Before reading

- Looking at the picture, what do you predict this story might be about?
- What ideas do you think will be present in this text?

During reading

- What time of day do you think it is in this story?

- How do you think the character is feeling? What evidence supports your thinking?

After reading

- How would you evaluate the story in terms of plot?
- What was your favorite part of the story?

3) แบ่งตามระดับการคิด ในที่นี้จะกล่าวถึงระดับของคำถามตามพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านสติปัญญาของบลูม (Bloom's Taxonomy Revised) (Krathwohl, 2002) 6 ชั้น ซึ่งเรียงลำดับจากการคิดพื้นฐานไปสู่การคิดในระดับสูง ดังนี้

การจำ (remembering):

- How many characters were there in the story?
- Tell three things that happened in the story.

เข้าใจ (understanding):

- What was the cause of the main event in the story?
- Explain what is happening in the first picture of the story.

ประยุกต์ใช้ (applying):

- If you were in this story, what would you do?
- Tell about a time when something similar happened to someone you know.

วิเคราะห์ (analyzing):

- What part of the story was the funniest? The most exciting? The saddest?
- Tell what things happened in the story that couldn't happen in real life.

ประเมิน (evaluating):

- Did you like this story? Why or why not?
- Was this the best ending for this story? Why or why not?

สร้างสรรค์ (creating):

- Write another ending to the story that is different from the author's ending.
- Make a picture about this story.

จากรายละเอียดของคำถามข้างต้นจะเห็นได้ว่าประกอบด้วยคำถามที่ใช้เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในการอ่าน และคำถามที่เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน ในส่วนของคำถามที่เกี่ยวกับความเข้าใจในการอ่าน นักวิชาการได้นำมาจัดกลุ่มตามระดับของทักษะการคิด โดยแบ่งเป็นการคิดในระดับต่ำหรือระดับพื้นฐาน (lower-order thinking skills-LOTS) ซึ่งเป็นคำถามที่สามารถหาคำตอบได้โดยตรงจากบทอ่าน และการคิดในระดับสูง (higher-order thinking skills-HOTS) ซึ่งเป็นคำถามที่ต้องใช้การตีความจากคำถามประเภทต่าง ๆ ที่กล่าวมาสามารถนำมาแบ่งตามเกณฑ์ได้ดังนี้ ตามแนวคิดของบลูม คำถามที่วัดการคิดในระดับความจำ ความเข้าใจ และประยุกต์ จะเป็นคำถามในระดับต่ำ และระดับวิเคราะห์ ประเมินค่า และสร้างสรรค์ เป็นการคิดในระดับสูง (Akkaya & Demirel, 2012, Hopper, 2009 อ้างถึงใน Hashim & Ahmed, 2021) และหากเป็นคำถามที่แบ่งตามวัตถุประสงค์และลักษณะการตอบ คำถามที่จัดเป็นการคิดในระดับสูงคือ คำถามประเภท divergent/inferential/referential/evaluative/open

questions ส่วนคำถามประเภท convergent/ display/literal/recalling/closed questions จัดเป็นคำถามที่เป็นการคิดในระดับต่ำ (Darn,2023) ทั้งนี้สามารถสรุปเปรียบเทียบประเภทของคำถามที่เกี่ยวกับความเข้าใจในการอ่านกับทักษะการคิดได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบประเภทของคำถามที่เกี่ยวกับความเข้าใจในการอ่านกับทักษะการคิด

categorized by purpose	categorized by response	categorized by levels of thinking	cognitive/thinking skills
convergent /display/literal/recalling questions)	closed questions	remembering	lower-order thinking skills
divergent/inferential/referential questions)	open questions	understanding	higher-order thinking skills
evaluative questions		applying	
		analyzing	
		evaluating	
		creating	

งานวิจัยหลายเรื่องได้ศึกษาเกี่ยวกับประเภทของคำถาม ผลการวิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจ 3 ประการคือ *ประการแรก* พบความสัมพันธ์ระหว่างระดับของคำถาม ทักษะการคิด กับการอ่านอย่างมีวิจรณ์ญาณ (Song, 2019) และพบความสัมพันธ์ในทางบวกระหว่างทักษะการอ่านในระดับพื้นฐาน และทักษะการอ่านในระดับสูง (Srisang & Everatt, 2021) *ประการที่สอง* พบว่า การใช้คำถามจากระดับต่ำไปสู่ระดับสูงช่วยพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน เนื่องจากข้อมูลจากการตอบคำถามในระดับต่ำจะเป็นพื้นฐานให้เชื่อมโยงความคิดไปสู่การตอบคำถามในระดับสูง (Tofade, Elsner,& Haines, 2013) และ *ประการที่สาม* พบว่า ในชั้นเรียนการอ่าน ครูใช้คำถามในระดับสูงน้อยเนื่องจากสร้างได้ยากกว่าคำถามในระดับต่ำ (Shen, 2014 อ้างถึงใน Song, 2019) และครูจำนวนมากใช้คำถามจากหนังสือแบบเรียนซึ่งส่วนใหญ่เป็นคำถามระดับพื้นฐาน (Sunggingwati & Nguyen, 2013; Castells, Minguela,Solé, Miras, Nadal,& Rijlaarsdam, 2022) ทำให้นักเรียนไม่ได้พัฒนาทักษะการคิดในระดับสูง

ผลการวิจัยดังกล่าวทำให้ครูต้องตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คำถาม และนำความรู้เกี่ยวกับประเภทของคำถามไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนทักษะการอ่านของตนเอง ดังนี้ 1) ในการจัดการเรียนการสอนครูควรใช้คำถามทั้งในระดับต่ำและระดับสูง เนื่องจากคำถามระดับต่ำเป็นพื้นฐานที่สามารถเชื่อมโยงไปสู่การตอบคำถามในระดับสูง อย่างไรก็ตามในการพัฒนาทักษะการคิด และความเข้าใจในการอ่านระดับสูง ครูต้องใช้คำถามที่เป็นการคิดในระดับสูงเพิ่มมากขึ้น 2) ในการใช้หนังสือแบบเรียน ครูควรวิเคราะห์คำถามก่อน และควรปรับ หรือเพิ่มเติมคำถาม ให้มีทั้งการคิดในระดับพื้นฐานและการคิดในระดับสูง และ

3) ครูต้องพัฒนาความสามารถในการสร้างคำถามระดับสูงของตนเอง

การใช้คำถามที่มีประสิทธิภาพ

1. การวางแผนการตั้งคำถาม

ในการวางแผนการตั้งคำถาม ครูควรพิจารณาข้อเสนอแนะที่ประมวลมาจากนักวิชาการต่าง ๆ ดังนี้ (Darn, 2023; Srisang & Everatt, 2021; Tofade, Elsner & Haines, 2013)

- 1) ตั้งคำถามให้ตรงกับวัตถุประสงค์ในการใช้
- 2) ลดการใช้คำถามลักษณะถูก/ผิด ที่ถามเกี่ยวกับรายละเอียดของเนื้อหา ยกเว้นเมื่อต้องการใช้เพื่อตรวจสอบความหมายของคำศัพท์หรือเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนที่มีความสามารถในการอ่านน้อย อย่างไรก็ตามครูสามารถตั้งคำถามให้เป็นการคิดในระดับสูงได้เช่นกัน จุดด้อยของข้อคำถามแบบนี้คือผู้เรียนมีโอกาสตอบถูก 50 เปอร์เซ็นต์ จากการเดาคำตอบ จึงอาจไม่สะท้อนความสามารถที่แท้จริง
- 3) กำหนดจำนวนของคำถามให้สมดุลระหว่างคำถามในระดับการคิดพื้นฐาน และการคิดในระดับสูง โดยพิจารณาจากวัย ระดับชั้น และความรู้ความสามารถทางภาษาของผู้เรียน และเรียงลำดับคำถามจากระดับพื้นฐานไปสู่คำถามระดับสูง
- 4) หลีกเลี่ยงไม่ใช้คำถามที่ยากจนเกินไป เป็นคำถามที่ไม่น่าจะมีใครตอบได้ถูกต้อง การใช้คำถามลักษณะนี้จะทำให้ผู้เรียนหลบเลี่ยงในการตอบ ไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรม
- 5) ใช้คำถามปลายเปิดที่เน้นการคิดในระดับสูงเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิด โดยแสดงความคิดเห็น อธิบาย และอภิปราย
- 6) ควรถามคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่สำคัญมากกว่าเนื้อหาที่เป็นรายละเอียด
- 7) ตรวจสอบความถูกต้องของภาษาที่ใช้ในคำถามให้มีความชัดเจน ไม่กำกวม ไม่ใช่โครงสร้างประโยคที่ซับซ้อน ยาวจนเกินไป และมีประเด็นที่ต้องตอบย่อยหลายประเด็นอยู่ในข้อคำถามเดียวกัน
- 8) หลีกเลี่ยงคำถามที่มีคำตอบอยู่แล้วในคำถาม

2. เทคนิคการใช้คำถามในชั้นเรียน

จากการศึกษาเอกสารที่นักวิชาการได้สังเคราะห์เพื่อนำเสนอเทคนิคการใช้คำถาม และข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยต่าง ๆ สามารถประมวลเทคนิคการใช้คำถามได้ดังนี้ (Cardenas, 2021; Shanmugavelu, Ariffin, Vadivelu, Mahayudin, R K Sundaram, 2020; Tofade, Elsner & Haines, 2013)

- 1) ควรให้เวลาผู้เรียนในการคิด การที่ครูตั้งคำถามแล้วผู้เรียนคนแรกตอบไม่ได้ จึงเปลี่ยนไปถามคนต่อไปไม่ใช่วิธีการที่ดี ครูควรให้เวลาคิดโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นคำถามที่เป็นการคิดในระดับสูง และหากไม่มีผู้เรียนคนใดตอบ ควรทิ้งคำถามไว้ให้ผู้เรียนไปคิดต่อหลังเลิกเรียน แล้วนำมาพูดคุยใหม่ในชั่วโมงถัดไป
- 2) ควรถามคำถามให้เสร็จก่อนที่จะระบุชื่อผู้ตอบ เนื่องจากหากเรียกชื่อก่อน ผู้เรียนคนอื่นจะไม่สนใจคำถามที่ครูถาม
- 3) ควรถามคำถามให้ทั่วถึง ไม่เฉพาะคนที่นั่งแถวหน้า คนที่ตอบบ่อย ๆ หรือคนที่ตอบได้ ครูอาจเริ่มจากการหาอาสาสมัครตอบ แต่หากเป็นคนตอบเดิม ครูอาจเรียกชื่อ โดยใช้ท่าที่เป็นมิตร ไม่บีบบังคับ ผู้เรียนจะมีความรู้สึกที่ครูให้ความสนใจทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะตอบคำถาม

4) ควรแนะแนวทางในการตอบ หากผู้เรียนตอบว่า I don't know. หรือเงียบ หรือคำตอบไม่สมบูรณ์ ครูควรช่วยเหลือ โดยการให้ตัวอย่าง หรือตัวชี้แนะทางภาษาที่จะใช้ในการตอบ หรือใช้คำถามนำเพื่อเป็นแนวทางไปสู่คำตอบซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถตอบคำถามที่เป็นการคิดในระดับที่สูงขึ้นได้

5) ควรสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้ผ่อนคลาย บางครั้งพฤติกรรมของครูที่ขัดจังหวะการพูดก่อนที่ผู้เรียนจะพูดจบ การไม่สบตา ใช้น้ำเสียงที่ไม่น่าฟัง หรือใช้ท่าทางที่ไม่เหมาะสม แสดงสีหน้าไม่สนใจ พฤติกรรมเหล่านี้ของครูจะทำให้ผู้เรียนขาดความมั่นใจ รู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า จึงไม่ต้องการมีส่วนร่วมในการตอบคำถาม

6) ในกรณีที่ครูถามแล้วไม่มีใครตอบ ครูถามคำถามซ้ำเพื่อกระตุ้น และเพื่อให้แน่ใจว่าทุกคนฟังและเข้าใจคำถาม ครูควรเดินไปรอบห้องในขณะที่ถามคำถามซ้ำ

7) ครูสามารถใช้คำถามเดิมถามนักเรียนหลายคนได้ในกรณีที่ยังไม่ได้คำตอบที่สมบูรณ์

8) ควรให้ข้อมูลสะท้อนกลับและแก้ไขข้อบกพร่องของคำตอบ ครูควรให้ข้อเสนอแนะ หรืออธิบายคำตอบของผู้เรียนในเชิงบวก ไม่ควรแก้ไขในทันที หากเป็นข้อบกพร่องเล็กน้อยก็ควรผ่านไป แต่หากมีความสำคัญ ครูอาจพูดอ้อม ๆ ควรแก้ไขและอธิบายรายละเอียดหลังผู้เรียนตอบคำถามเสร็จแล้ว

โดยสรุปการที่ครูจะสามารถใช้คำถามได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับคำถามที่ครูเลือกใช้ การวางแผนการใช้คำถาม และเทคนิคการใช้คำถามในชั้นเรียน ซึ่งในประเด็นของตัวคำถามครูสามารถวางแผนและตรวจสอบความเหมาะสม และความถูกต้องได้ด้วยตนเอง หรืออาจใช้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครูที่สอนในรายวิชาเดียวกันได้ ในส่วนของการใช้คำถามในชั้นเรียนครูควรสังเกตบรรยากาศในชั้นเรียน ตลอดจนปฏิกิริยาของผู้เรียน เพื่อเก็บข้อมูลมาพิจารณาปรับปรุงในการสอนครั้งต่อไปได้

แนวทางการพัฒนาการใช้คำถามในการสอนอ่าน

จากรายละเอียดของประเด็นต่าง ๆ ที่ได้นำเสนอมาตั้งแต่ต้น ตลอดจนผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ครูภาษาอังกฤษและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลิตและพัฒนาครู สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนาครูภาษาอังกฤษควรให้ความสำคัญกับประเด็นของการใช้คำถามให้มากขึ้น จากผลการวิจัยที่พบว่า ครูใช้คำถามระดับพื้นฐานในการสอนอ่าน ส่วนมากครูนำคำถามมาจากหนังสือแบบเรียน คำถามที่ครูใช้ในการสอนไม่สอดคล้องกับคำถามที่ใช้ในแบบทดสอบระดับชาติ อาจสะท้อนให้เห็นได้ว่า ครูยังขาดความรู้ในการใช้คำถาม ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลิตและพัฒนาครูควรนำประเด็นนี้ไปเป็นหัวข้อในการสอน หรือการฝึกอบรม โดยเน้นการปฏิบัติจริงให้มากขึ้น

2. ครูสามารถพัฒนาการใช้คำถามในการสอนอ่านของตนเองได้ โดยนำเกณฑ์การแบ่งระดับของคำถามที่กล่าวมาแล้วมาใช้ในการตั้งคำถามของบทอ่าน ซึ่งควรตรวจสอบให้ครอบคลุมคำถามที่เป็นการคิดในระดับพื้นฐานและระดับสูง ในกรณีที่ใช้หนังสือแบบเรียนที่มีแบบฝึกหัดสำหรับวัดความเข้าใจในการอ่าน ก็ควรตรวจสอบความเหมาะสมโดยนำเกณฑ์ดังกล่าวมาใช้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ควรพิจารณาความเหมาะสมเกี่ยวกับจำนวนข้อคำถาม วย ระดับชั้น ความสามารถทางภาษาของผู้เรียน และตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ระบุไว้ว่า เมื่ออ่านบทอ่านแล้ว ผู้เรียนจะต้องสามารถปฏิบัติสิ่งใดได้บ้าง ดังตัวอย่างบทเรียนที่ใช้ในการสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ต่อไปนี้

The Panda Bear

One of the most unusual bears known to man is the panda bear. Panda bears live in southwestern China, specifically in misty bamboo forests. There are two main types of pandas: the giant black-and-white panda and the red panda. They weigh anywhere from 175 to 275 pounds and grow to be five to six feet in height. Newborn panda cubs are about the size of a chipmunk. They are born blind and completely helpless. Typically, they stay with their mothers for approximately 18 months, relying extensively on maternal care and guidance. Once the baby pandas leave their mothers, they will live all alone.

Pandas are active both during the day and at night. The most important plant in the life of pandas is bamboo. They spend about 12 hours of their day eating bamboo. Pandas have special bones in their wrists that enable them to grab the stalks of the bamboo. They will peel away the outer edge of the stalk and eat the soft inner portion of the bamboo. Their giant molars crush the bamboo stalks. The pandas will also eat the bamboo leaves. Pandas have also been known to eat sugar cane, special high-fiber biscuits, carrots, apples, and sweet potatoes.

Pandas are an endangered species. Why are so few left? One reason is that they have less bamboo to eat. More and more of the bamboo forests where pandas live are being cut down. China has more people than any other country in the world, and these people need food, clothing, and homes. Farmers want to use the land where the forests are to plant food. Loggers want to cut down the forests and sell the bamboo to make money. As the forests disappear, pandas are having a harder time finding food. Sometimes they starve. Today, there are about 1,600 pandas left in the wild.

ที่มา: ปรับจาก: Clark. (2006).

Exercise 1: Based on the passage, decide whether the following statements are true or false.

If the statement is false you have to correct it.

-1. At birth, pandas are as small as a rat. (remembering)
-2. Pandas stay with their mother only when they are young. (understanding)
-3. They are about five to six feet tall, and they can weigh between 175–275 pounds. (remembering)
-4. Pandas eat only bamboo. (remembering)
-5. Pandas are big, so they eat a lot. (understanding)
-6. They have special bones in their wrists that enable them to grab bamboo. (remembering)
-7. There are many pandas in the world. (remembering)
-8. Without a bamboo forest on which to feed, all pandas will die. (understanding)

..... 9. The passage discusses the origin of pandas. (understanding)

.....10. The writer tells people to take care of pandas. (analyzing)

(อารีรักษ์ มีแจ่ม และวรรณประภา สุขสวัสดิ์, 2565)

จากตัวอย่างข้างต้น หากพิจารณาระดับของข้อคำถามโดยอิงกับระดับการคิดของบลูม จะเห็นว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับความจำ และความเข้าใจ ซึ่งเป็นการคิดในระดับพื้นฐาน ดังนั้นครูอาจเพิ่มคำถามที่เป็นการคิดในระดับสูง ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิดมากขึ้น เช่น

- Why do pandas spend so much time eating? (analyzing)

- What are the characteristics of pandas mentioned in the passage? (analyzing)

- How can we protect bamboo forests and meet the needs of people without causing harm to pandas? (evaluating)

- How would you create a slogan to promote the preservation of pandas? (creating)

3. ครูสามารถใช้คำถามได้ทุกขั้นตอนของการสอน ในที่นี้จะยกตัวอย่างการสอนอ่านโดยใช้บทอ่าน The Panda Bear ที่กล่าวถึงข้างต้น และจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ตามแนวคิดของ Campos (2023) และ Rhalmi (2013). ที่แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือก่อนอ่าน (pre-reading) ขณะอ่าน (while-reading) และหลังอ่าน (post-reading) โดยคำถามที่ใช้จะแตกต่างกันไปตามจุดประสงค์ของการสอนในแต่ละขั้นตอน และเนื้อหาของบทอ่าน ดังนี้

1) ขั้นก่อนอ่าน วัตถุประสงค์ของกิจกรรมในขั้นตอนนี้เพื่อกระตุ้นความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับบทอ่าน พัฒนาคำศัพท์ โครงสร้างทางไวยากรณ์ที่สำคัญของบทอ่าน สร้างความสนใจ สำรวจ ทำนายเนื้อหาของ

บทอ่าน และตั้งวัตถุประสงค์ในการอ่าน

ตัวอย่างคำถามในขั้นก่อนอ่าน

Making prediction:

- What do you think this text will be about based on the title? (applying)

- Can you make predictions about the passage based on any prior knowledge or experiences? (applying)

Activating prior knowledge:

- What do you know about pandas before reading this passage? (remembering)

- Have you ever heard about the challenges faced by pandas in their natural habitat? (remembering)

Setting the Purpose:

- What are you hoping to learn or find out from reading this text? (creating)

2) ขั้นขณะอ่าน กิจกรรมในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนทำความเข้าใจกับเนื้อหาของบทอ่าน ครูอาจให้อ่านเป็นกลุ่ม และทีละย่อหน้า แล้วถามคำถาม เพื่อให้ตื่นตัว และมีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อนตลอดเวลา หากให้อ่านบทอ่านทั้งหมดในคราวเดียวแล้วถามคำถาม ผู้เรียนอาจจำเนื้อหาไม่ได้ และทำให้ห้องเรียนเงียบนานเกินไป

ตัวอย่างคำถามในชั้นขณะอ่าน**Paragraph 1**

- What is the main idea of the first paragraph? (understanding)
- What are the two main types of pandas mentioned in the paragraph? (remembering)
- How much do panda bears weigh, and how tall do they grow? (remembering)
- What is the size of newborn panda cubs, and how long do they stay with their mothers? (remembering)
- Why do you think panda cubs stay with their mothers for approximately 18 months? (analyzing)
- Does the information found in this paragraph match your prior prediction? (evaluating)
- What will the next paragraph be about, and what clues in the text support your prediction? (analyzing)

Paragraph 2

- What does the second paragraph talk about? (understanding)
- How many hours a day do pandas spend eating bamboo? (remembering)
- Why do they spend so much time eating? (analyzing)
- What special adaptations do pandas have in their wrists that help them eat bamboo? (understanding)
- Aside from bamboo, what other foods do pandas eat? (remembering)
- Why do you think pandas eat a significant amount of bamboo each day? (analyzing)
- Does the information found in this paragraph match your prior prediction? (evaluating)
- What will the last paragraph be about, and what clues in the text support your prediction? (analyzing)

Paragraph 3

- What does the last paragraph tell you about? (understanding)
- Why are pandas considered an endangered species? (understanding)
- What will happen to pandas when the bamboo forests disappear? (applying)
- Approximately how many pandas are left in the wild today? (remembering)
- Does the information found in this paragraph match your prior prediction? (evaluating)

3) ขั้นหลังอ่าน เป็นกิจกรรมหลังจากที่ผู้เรียนอ่านบทอ่านทั้งหมดแล้ว วัตถุประสงค์ของกิจกรรมคือเพื่อขยาย หรือต่อยอดความเข้าใจเกี่ยวกับบทอ่าน โดยการอภิปราย เชื่อมโยงเนื้อหาของบทอ่านกับประสบการณ์ของตนเอง วิเคราะห์ ประเมิน และสะท้อนคิดเกี่ยวกับบทอ่าน

ตัวอย่างคำถามในชั้นหลังอ่าน

- Can you summarize the main idea of the passage? (understanding)
- How would you describe the unique characteristics of panda bears based on the information provided? (analyzing)
- How can we protect bamboo forests and meet the needs of people without causing harm to pandas? (evaluating)
- What is the purpose of this passage? (analyzing)
- How would you create a slogan to promote the preservation of pandas? (creating)
- Design an infographic or diagram that visually represents the information in the text. (creating)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าคำถามมีบทบาทสำคัญในทุกขั้นตอนของการสอนอ่าน และครูสามารถสร้างคำถามให้ครอบคลุมทั้งความเข้าใจในการอ่านระดับพื้นฐานและระดับสูงได้แม้ว่าบทอ่านดังกล่าวจะใช้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมีลักษณะการเขียนแบบความเรียงที่น่าเสนอข้อเท็จจริง ซึ่งอาจไม่เอื้อต่อการถามคำถามในระดับสูงมากนักก็ตาม ดังนั้นหากบทอ่านมีหัวข้อที่น่าสนใจ มีลักษณะของการนำเสนอความคิด ใช้รูปแบบการเขียนที่มีความซับซ้อน ก็จะทำให้สามารถตั้งคำถามในระดับสูงได้มากยิ่งขึ้น

โดยสรุปการพัฒนาการใช้คำถามตามแนวทางที่เสนอข้างต้น สามารถปฏิบัติได้โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนาครู และด้วยตัวของครูเอง ซึ่งที่ผ่านมาอาจไม่ได้รับความสนใจนำไปเป็นจุดเน้นในการเตรียม หรือพัฒนาครูเท่าที่ควรจึงทำให้เกิดปัญหาดังผลที่พบจากการวิจัย การพัฒนาความรู้ และทักษะการปฏิบัติของครูเกี่ยวกับใช้คำถามจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษได้

บทสรุป

คำถามเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเรียนการสอนทักษะการอ่าน คำถามมีหลายประเภทแตกต่างกันไปตามเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่ง และมีบทบาทที่ต่างกันในแต่ละชั้นเรียน ผลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยแสดงให้เห็นประโยชน์หลักของการใช้คำถาม 2 ประการคือ (1) ช่วยในการพัฒนาความเข้าใจในการอ่านของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากครูใช้คำถามที่เป็นการคิดในระดับสูงที่ต้องใช้การตีความ การคิดวิเคราะห์ ประเมิน และสร้างสรรค์ ก็จะสามารถพัฒนาทักษะการคิด และความเข้าใจในการอ่านระดับสูงของผู้เรียนได้ และ (2) ช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนผ่านการแสดงความคิดเห็น อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิด และมุมมองเกี่ยวกับบทอ่าน มีงานวิจัยหลายชิ้นที่ทดลองใช้คำถามระดับสูงในการสอนอ่านภาษาอังกฤษ ซึ่งพบว่า คะแนนการอ่านของผู้เรียนสูงขึ้น ครูมีความคิดเห็นว่า ผู้เรียนชอบตอบคำถามประเภทนี้เนื่องจากได้คิดในระดับที่ลึกซึ้งมากขึ้น มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น มีความละเอียดถี่ถ้วนในการอ่าน และอ่านบทอ่านได้อย่างเข้าใจมากขึ้น (Dzakiah, 2020; Sitorus, Silalahi, Rajagukguk, Panggabean, & Nasution, 2021) ดังนั้นครูจึงควรศึกษาประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำถามให้ชัดเจน เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิตติชัย สุธานีโนบล.(2558). เทคนิคการใช้คำถาม. *สารานุกรมศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 49(2558), 95-106. สืบค้นจาก <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/ENEDU/issue/view/739>
- ณรงค์ กาญจนะ. (2553). *เทคนิคและทักษะการสอนเบื้องต้น*. จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). *สถิติ O-NET ย้อนหลัง*. สืบค้นจาก <https://www.niets.or.th/th/content/view/11821>
- อารีรักษ์ มีแจ้ง และวรรณประภา สุขสวัสดิ์. (2565). *แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ: คุณภาพและประสิทธิภาพการสอน*. สันติศิริการพิมพ์.
- Bhasin. H. (2021). *What are questioning skills and various techniques for it?* <https://www.marketing91.com/questioning-skills/>
- Campos, M. (2023). *3 stages for teaching reading*. <https://englishpost.org/stages-teaching-reading/>.
- Cárdenas, Y. I. C. (2021). Questioning as an effective tool to enhance students' interaction in the English classroom. *South Florida Journal of Development*, 2(2), 3510–3520. <https://doi.org/10.46932/sfjdv2n2-185>.
- Castells, N.; Minguela, M.; Solé, I.; Miras, M.; Nadal, E.; Rijlaarsdam, G. (2022). Improving questioning–answering strategies in learning from multiple complementary texts: An intervention study. *Reading Research Quarterly*. 57, 879–912. <https://ila.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/rrq.451>.
- Clark, S. K. (2006). *Daily warm-ups: Reading grade 4*. Teacher Created Resources.
- Collier, E. (2018). *What is effective questioning & why should I use it in my classroom?* <https://www.highspeedtraining.co.uk/hub/what-is-effective-questioning/>.
- Darn, S. (2023). *Asking questions*. <https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/managing-lesson/articles/asking-questions>.
- Dzakiah, D. (2020). The use of higher order thinking questions in reading comprehension to improve the students critical thinking. *Qalam: Jurnal Ilmu Kependidikan*, 9(1), 36–42. <https://doi.org/10.33506/jq.v9i1.941>
- Freahat, N. M., & Smadi, O. M. (2014). Lower-order and higher-order reading questions in secondary and university level EFL textbooks in Jordan. *Theory and Practice in Language Studies*, 4(9), 1804–1813. <https://doi.org/10.4304/tpls.4.9.1804-1813>.
- Hashim, S, & Ahmed, D. A. (2022). *Lower and higher order of thinking: Measuring students' reading comprehension through Bloom's taxonomy*. doi:10.1109/SLAE54202.2021.9788072.

- Jivavorrarnum, T. (2016). A study of reading genres and questions in Thai and English textbooks for ONET examinations. *The New English Teacher*, 10(2), 112-128.
- Klanawong, S. (2017). A study of reading questions in high school English textbooks and national tests. *The New English Teacher*, 11(1), 44-68.
- Krathwohl, D. R. (2002). A revision of Bloom's taxonomy: An overview. *Theory into Practice*, 41(4), 212-218. <https://www.depauw.edu/files/resources/krathwohl.pdf>.
- Pillai, A. (2023). *All you need to know about questioning skills for teachers*. <https://www.suraasa.com/blog/questioning-skills?var=as1>
- Rhalmi, M. (2013). *The 3 key stages of a reading comprehension lesson plan: Pre-reading, while reading, and post-reading*. <https://www.myenglishpages.com/blog/reading-comprehension-lesson-plan-stages-and-activities/>
- Rohmah, Z. (2002). Teacher's questions in reading class. *TEFLIN Journal*, 13(2), 163-174. file:///C:/Users/edasmare/Downloads/CLASSROOM_INTERACTION_STRATEGIES_EMPLOYED_BY_ENGLI.pdf.
- Sandling, J. (2023). *Open and closed questions for teachers: Examples, explanations, pros and cons*. <https://jonathansandling.com/open-and-closed-questions-for-teachers/>.
- Shanmugavelu, G., Ariffin, K., Vadivelu, M., Mahayudin, Z., & R K Sundaram, M. A. (2020). Questioning techniques and teachers' role in the classroom. *Shanlax International Journal of Education*, 8(4), 45-49. <https://doi.org/10.34293/education.v8i4.3260>.
- Sitorus, M. M., Silalahi, L. H., Rajagukguk, H., Panggabean, N., & Nasution, J. (2021). The Effect of higher-order thinking skill (Hots) in reading comprehension. *IDEAS Journal of Language Teaching and Learning, Linguistics and Literature*. 9(1), 455-463. <https://doi.org/10.24256/ideas.v9i1.1895>
- Song, W. (2019). A study on the influence of teachers' questioning in high school English reading class on students' critical thinking. *Theory and practice in language studies*, 9(4), pp. 424-428. doi: <http://dx.doi.org/10.17507/tppls.0904.09>.
- Srisang, P., & Everatt, J. (2021). Lower and higher level comprehension skills of undergraduate EFL learners and their reading comprehension. *LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network*, 14(1), 427-454. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1284505.pdf>.
- Sunggingwati, D., Nguyen, H. T.M. (2013). Teachers' questioning in reading lessons: A case study in Indonesia. *Electronic Journal of Foreign Language Teaching*, 10(1), 80-95. <https://e-flt.nus.edu.sg/v10n12013/sunggingwati.pdf>.
- Tofade T, Elsner J, Haines S.T. (2013). Best practice strategies for effective use of questions as a teaching tool. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 77(7):155. doi:10.5688/ajpe777155.PMID: 24052658; PMCID: PMC3776909.

Wati, D. L. (2019). *Teacher questioning strategies to create classroom interaction in EFL classes*. Universitas Negeri Semarang, Indonesia.

https://lib.unnes.ac.id/34272/1/2201415029__Optimized.pdf

+